

Mukəddəs Kitab

Injil 16-kisim

«Timotiyofa «2»»

© Mukəddəs Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyşurqə Kalam Tərijimisi»

Injil 16-kisim

«Timotiyofa «2»»

(Rosul Pawlusning Timotiyofa yozgan ikkinji maktupi)

Kirix söz

Pawlusning keyinki yilliridiki muhim ixlirining tartipi, xundaqla qerindixi Timotiyofa «oqlum» ddp yozgan ikki hatning ham Tituska yozgan hatning yezilgan wakhti toqruluk tewendikidak kiyasimiz balkim okurmendlargd kizik tuyular. Rosulning ilgiriki «zindandiki hatliri» (yani «dfesus, Filippi wd Kolossidiki jamaatlargd wd Filemonofa yozgan tot heti») miladiyd 63-yillirida yezilgan, dd karaymiz; bu hatlarda ipadiligdn ixnqtin karijanda, u zindandin koyup berilgan, andin kaytidin tutulup zindanofa kamaloquqd ydn birnqqd ketim uzun sapergd qikqan.

Uning koyup berilgandin keyin kilogan bazi sapirlirini hatliridiki bazi sozlardin enikliqli bolidu. Ular toqrisidiki kiyasimiz tewendikidak. Okurmendlr ozi balkim Pawlusning keyinki yilliridiki wqlr toqruluk baxkd munasiwotlik malumatlarni hatliridiki tpsilatlar din bayxixi mumkin.

(1) Zindandin koyup berilip malum mazgildin keyin Kret ariliofa berip, qerindixi Titusni xu yerd d klduridu («Tit.» 1:5)

(2) Andin dfesus xahirigd berip bir mazgil turup andin Timotiyni xu yerd d klduridu («1Tim.» 3:4)

(3) Xu yerdin qerindixi Filemonni yoklax uqun Kolossi xahirigd barogan boluxi mumkin («File.» 1:22)

(4) U Makedoniyd elkisigd baridu. Xu yerd d qokum Filippi xahiridiki jamaetni yokliogan bolsa kerak («Fil.» 2:24).

(5) Makedoniyd elkisid bologan waktda u dfesusta kldurulogan Timotiyofa bir parqd hat, Krett d kldurulogan Tituska bir parqd hat yazidu. Tituska yozgan hetid d Nikopolis xahirid kixni etkzmkqi bologanlikini eytidu («Tit.» 3:12). Bu xahr Gretsinyning qarbiy taripidiki Epirus elkisidiki dengiz boyiofa jaylaxkanidi. U xu yerd d turup Titustin yenimofa kl, dd talp kiloganin keyin, Titus xundaql kilogan bolsa kerak («Tit.» 3:12).

(6) Pawlus ilgiri Rimdiki jamaatka yozgan hetida, Ispaniyagd berip xu yerd hux haworni tarkitimn degdn kuluk umidini bildurgdnidi. Xu arzusini amalga axurux uqun xu kixtin keyinki atiyazda (kixta «Ottura Dengiz»da dengiz biln mengix mumkin amas idi) Ispaniyagd uzun saper kilogan bolsa kerak. Keyinki asird Klemant isimlik bir talim barguqi Korinttiki jamaatka hat yezip: «Qerindiximiz rosul Pawlus imperiyaning qarbidiki ang qat rayonlarda hux hawar tarkatti» dd guwahlik bard. «Ang qat rayonlar» balkim pakt Ispaniyd amas, balki Gaul yaki hatta Britaniyd (Angliy d) nimu kersitixi mumkin.

(7) Ispaniyadin kaytip kalgandin keyin u wd barginid d Timotiyni yoklax uqun qokum dfesus xahirigd saper kilidu («1Tim.» 3:14, 15)

«Timotiyoga «2» »

(8) U xu rayonda turoqan mæzgildæ yekin ætraptiki xæhær Miletuska baroqan bolsa keræk. Xu yærdæ kerindax Trofimus kesæl bolup qaloqaaqqa, Pawlusning uni xu yærdæ qalduruxtin baxqa amali bolmioqandu; xu qaoqda u Korinttiki jamaæt bilænmu alaqilaxqan («2Tim.» 4:20).

(9) Əfəsustin u Troas xæhærigæ baridu. Bælkim u xæhæring ætrapida yürginidæ Rim hækümiti tæripidin qoloqa elinqan bolsa keræk (bu ix bælkim birsining qara qaplixi bilæn — Miskær Iskændær tæripidin boluxi mumkin — «2Tim.» 4:14-15) . Xuning bilæn uningoqa yepinqa wæ keræklik nærsilirini ezi bilæn elip ketixkæ pursæt qikmioqan («2Tim.» 4:13).

(10) Xuning bilæn Pawlus kixænlangæn mæhbus qalitidæ Rim xæhærigæ kældi. Xu qaoqda sarang imperator Nero Mæsih etikætqiliriyoqa kattik ziyankæxlik qilmaqta idi. Waqit miladiyæ 68-yili idi. U qaoqda Pawlus zindanda Timotiyoga uxbu hætni yazdi.

Pawlus Rimda aldinki qetim mæhbus boloqan ahirki ikki yilda næzærbænt astida bolup, ezi ijarigæ aloqan øyidæ turoqan. Biraq u qazir qorkunqluq zindanda yatidu. U zindandiki sooqluq kameroqa solakliq bolup Timotiydin kælginidæ yepinqisini aloqaq kelixini tælæp qilidu (3:14). Uningoqa birinqi qetimlik sot qilindi. Ikkinqi qetimlik sot qix pæslidæ yaki uningdin sæl keyinla bekitilgæn bolsa keræk (4:21). Bu iqlarning hæmmisi uning kütinidæk boldi; Ræbbimiz Əysa heli baldur uningoqa ayan qiløqinidæk, u Rim imperiyasi aliy sotida guwahliq berixi keræklikini bildi («Ros.» 23:11) wæ Ræbning nami üqün xunqæ kœp eoqr iqlarni baxtin øtküzüxi keræklikini bildi («Ros.» 9:16). Xuning bilæn u pat arida imperatorlarning iqidæ æng ræhimsiz boloqan «Alwasti Nero» aldida ølümgæ mæhqum qilinidøqanliqini bildi (4:6).

Əmdi ølümgæ yüzlængæn bu adæm nemæ tooqruluq yazidu? U øzining hayati hæm rohqining Ræb Əysaning qolida ikænløigæ heq gumani yok idi. Bu hetidæ ipadilængæn qong øæmlirini üq deyixkæ bolidu: —

- (1) Huda Øzigæ tapxuroqan «amanæt» boloqan qimmætlik uluoq hæqikætlærlarning saqlinixi;
- (2) Øz künidiki alæmxumul jamaætning saq-salamæt boluxi wæ aloqa besixi;
- (3) Qalakætkæ ketiwatqan, hux hæwærni tehi anglimioqanlaroqa wæ xuningdæklærgæ uni jakarlaw. Pawlus øzi dunyadin ketix aldida turoqaaqqa, bularning mæs'uliyitidin qongraq bir qismi Timotiyning üstigæ quxætti.

(1) «Amanæt» boloqan hæqikætlærlarning saqlinixi — demæk, uning jamaætning ularni qoldin bærmæsløigæ boloqan øæmi. Bu qimmætlik hæqikætlær Pawluska «exip taxqan qalda» tapxuruloqan. Ular «hux hæwær»dæ yækünlangæn Hudaning toluq nijat pilani, Mæsihning Øz salahiyiti, Mæsih wæ jamaiti, Yæhudiy hælqi wæ yengi asman-zemin tooqruluq qimmætlik wæhiylærdin ibaræt. Pawlus ularning saqlinixioqa ixinidu (1:9) wæ Timotiyoga awwal øzi bu «amanæt»ni qing tutup qoldin bærmæsløikni, andin bu amanætni tapxuroqudæk baxqa «sadiq adæmlær»ni tepixni jekilæydu. Bundaq adæmlær øzliri amanætni baxqilaroqa tapxuralaydu; xundaq qilip bügüingæ qadær bu «amanæt» saqlinip kælmæktæ. Bu saqlinix pækæt amanætning «sadiq adæmlær»din «sadiq adæmlær»gæ tapxurulixi bilæn bolidu; lekin qætta «sadiq adæmlær» kæm bolsimu, hærbir yengi dæwrdiki etikædqilar Injilda saqlinip kælqan, rosullarning yazmiliri arqiliq yætküzülgæn bu qimmætlik hæqæqætlærni bayqap øzlæxtürælæydu; pækæt ular kæmtærløik bilæn Muqæddæs Rohning yorutuxlirini izdisæ xundaq bolidu. Qünki Muqæddæs Rohning Øzi rosullarni xularni yezixkæ wæhiy bærgüqi æmæsmu?

«Timotiyoga «2» »

(2) Aləmxümül jamaätning saq-salamät boluxi. Pawlus bəx yil ilgiri Timotiyoga bexarət bərgən ixlar — («etikadtin yenix», yəni «qong yenix», «1Tim.» 4:1-5) allıqan yüz berixkə baxlıoqanıdı. Okurmənlərnıng esidə barkı, bırıncı hetını yazoqan waqıtta (miladiyə 63-yılı) Pawlus Timotiyni Əfəsus xəhıridiki qong jamaətkə qaraxkə kalduroqanıdı. Xu qaoqda jamaəttə nəqqə ming adəm bolsa kerək; Timotiynıng wəzipisi, ular arisida pəyda boləjan ziyanlık təlimlərgə rəddiyə berix wə jamaət aldida ülgə bolux, bolupmu «aksakal»ning kandaq yürüturuxi kerəklikini kərsitixtin ibarət idi. Xu həttə Timotiynıng Əfəsus jamaitigə aksakal dəp bekitilgənlikı eytilmaydu; unıng məs'uliyiti mumkin bolsa xu yərdə bir məzgil turup, muwapıq adəmlərnı tepip aksakallıqkə bekitix idi. Mundaq köyümqan pərwıxlər boləjan bolsimu, «Kiqik Asiya» (hazırkı Türkiyə)diki jamaətlər qalaymıqanqılıqkə qəmüp kətkən bolsa kerək. Kəpinqisi Pawlustin waz kəqkən (1:15); əmma Pawlus əzi ularnı qətkə kəkip taxlıoqını yok; u ular menı qətkə kəkti degini bilən, ularoqə kəng kərsaklık kılıp, Məsihnı qətkə kəkti, deməydu. Xübhısızki «Kiqik Asiya»dikilər arisida Pawlusnı səyidiənlər yənə bar idi; (1:16-ayəttə tiləjan elinəjan) Onesifor xularnıng iqidiki biri idi. Pawlus bəribir yukiriki kəngqilik bilən Asiyadiki kəp jamaətlərnıng muxundaq əhwalioqə qarimay Timotiyni jamaətkə karioquqi wə təlim bərgüqi bolux süpitidə japa tartip, Hudanınıng həlkining malımanqılıqtin haliy boluxi üqün yərdəmdə bolup muhəbbət iqidə ularoqə həkikətni murəssəsiz həlda jakarlaxkə rıəbətəndüridu (2:24).

(3) Hux həwərnı həlakətkə ketiwatqanlarəja jakarlax. Jamaət malımanqılıqta, jiddiy yərdəmgə mohtaj boləjan qaoqlarda hux həwərnı tehi anglımioqan, jamaətnıng sirtida turoqanlarnı untuxning həwpı bar, əlwəttə. Pawlus Timotiyoga Məsihnı jakarlaxtıki hərəkəndə pürsətni qəldin bərməslikkə rıəbətəndüridu; Huda uningəja xundaq kılıxkə alahidə bir rohiy iltipət bərgəndin keyin tehimu xundaq kılıxi kerək (1:6-8).

Bu ixlar wə hazırkı zamanımızdiki kiyinqiliklarda ilham-küq beridiəjan bəzi həkikətlər üstidə «koxumqə səz»imizdə yənə tohtilimiz.

Məzmun: —

- 1-bab: «Hux həwər»ning amanitini qəldin bərməslikni tapilax; (1:14ni kərüng)
- 2-bab: «Hux həwər» üqün azab-əkubətkə qidaxni tapilax; (2:3, 8-9ni kərüng)
- 3-bab: «Hux həwər»də dawamlık turuxni tapilax; (3:13-14ni kərüng)
- 4-bab: «Hux həwər»ni jakarlaxni tapilax; (4:1-2ni kərüng)

Timotiyoga «2»

Rosul Pawlus Timotiyoga yozgan ikkinchi maktup

1¹⁻² Məsih Əysada wadə kilinoqan hayatni elip berix üçün, Hudaning iradisi bilən Əysa Məsihning rosuli boloqan mənki Pawlustin səyümlük balam Timotiyoga salam: HudaAtimizdin wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehir-xəpkət, rəhimdillik wə hatirjəmlilik boloqay!³ Mən atabowilirimning izini besip sap wijdanim bilən hizmitini kilawatqan Hudaoga təxəkkür eytimən, qünki keqə-kündüz dualirimda seni tohtawsiz əsləp turimən;⁴ kez yaxliringni əsliginimdə, xadliqqa qemüxüm üçün sən bilən yənə didarlixixka kəttik təlpünüp yürməktimən;⁵ qünki seningdə boloqan sahtiliksiz etiqad esimdin qıkmaydu. Bu etiqad əng awwal momang Loista, andin anang Ewnikidə bar boloqan, əmdı hazır səndimu bar ikən dəp hatirjəmdurmən.

⁶ Xuning üçün mən xuni qaytidin sanga əslitimənki, kollirimni uqangoga qoyuxum bilən səndə boloqan, Huda sanga təkdım kılqan iltipatni qaytidin yalkunlitip jari kılqın.⁷ Qünki Huda bizgə kərkunqaklıqning rohını əməs, bəlki bizgə küq-kudrətning, mehiri-muəəbbətning wə salmaqıqning Rohını təkdım kıldı.⁸ Xunga Rəbbimiz həkqidiki həwər-guwahlıqtın, yaki Uning məhbusi boloqan məndin nomus kılma. Əksiqə, Hudaning küq-kudriti bilən hux həwəni jakarlax yolidiki harlıq-muxəkkətni öz həssəng boyiqə ortaq tartqın;⁹ Huda bizni öz əməllirimizgə asasen əməs, bəlki öz muddiasi wə mehir-xəpkitigə asasen kutkuzup, pak-muəəddəs qakiriki bilən qakirdi; Uning bu mehir-xəpkiti həmmə dəwr-zamanlardin ilgirila Məsih Əysada bizgə beoqıxlanəandur;¹⁰ lekin bu mehir-xəpkət Kutkuzəuqimiz Əysa Məsihning kelixi bilən hazır ayan boldi; U əlümnı bikar kiliwetip, hux həwər arkilik həyatlıq wə qirimaslıqni yorukluqta ayan kıldı.¹¹ Mən bolsam əllərgə bu hux həwəning jakarqisi, rosuli wə təlim bərgüqisi bolup təyinləngən.¹² Mən xu səwəbtin hazırki bu harlıq-muxəkkətlərnı tartmaqtimən. Lekin buningdin nomus kılmaymən; qünki mən kimgə etiqad kıləanlikimni bilimən həmdə Uning manga tapxuroqan amanitini xu künqiqə saklıyalaydıəanlikiqə qadir ikənlikigə ixəndürüldüm..

1:1-2 «Əysa Məsihning rosuli boloqan mənki Pawlustin səyümlük balam Timotiyoga salam» — demisəkmü, Timotiy Pawlusning «rohıy jəhəttə» oqlı idi.

1:1-2 Gal. 1:3; 1Tim. 1:2; 1Pet. 1:2.

1:3 Ros. 22:3; Rim. 1:9; 1Tes. 1:2; 3:10.

1:6 «kollirimni uqangoga qoyəojınim bilən səndə boloqan, Huda sanga təkdım kılqan iltipat» — ixinimizki, bu dəl 1-həttə («1Tim.» 4:14-15) tiləqə elinoqan rohıy iltipattin baxka ix əməs. «Qoxumqə səz»imiznimü kəring.

1:6 Ros. 6:6; 8:17; 13:3; 19:6; 1Tim. 4:14; 5:22.

1:7 Rim. 8:15.

1:8 «Xunga Rəbbimiz həkqidiki həwər-guwahlıqtın, yaki uning məhbusi boloqan məndin nomus kılma» — Pawlus bu maktupni yəzəandə Rimdiki zindanda yatattı. Xübhisizki, rimliklər Pawlusni «bizning məhbusimiz» dəp oylayttı — lekin Pawlus ixka baxkiqə karayttı. Rimliklərnıng uni kəloqə elip türmigə taxlıəojını Hudaning iradisi bolup, xu ix bilən «yat əlliklər»din boloqan ixəngüqilərnıng kəp payda kəridəəanlikiqə Pawlusning kezi yatkən; xuning bilən u «Mən Rəbning məhbusi» daydu. «hux həwəni jakarlax yolidiki harlıq-muxəkkətni öz həssəng boyiqə ortaq tartqın» — grek tilidə bəlkim «öz həssəng boyiqə birgə tartqın» degən mənini bildürüxi mumkin. Demək, hər dəwrdə etiqadqılar tartixka təgixlik okubət-muxəkkət bar; Timotiyning Pawlus (wə baxka etiqadqılar) bilən birgə məlum dərijidə «öz həssisi boyiqə» okubət-muxəkkət tartixiqə toəra kelidu.

1:8 Ros. 21:33; Rim.1:16; Əf. 3:1; 4:1; Kol. 4:18; Flm. 1:1, 9, 13.

1:9 Əf. 1:3; Titt. 3:4, 5, 6.

1:10 Yəx. 25:8; Rim. 16:25; Əf. 1:9; 3:9; Kol. 1:26; Titt. 1:2; İbr. 2:14; 1Pet. 1:20.

1:11 «Mən bolsam əllərgə bu hux həwəning jakarqisi, rosuli wə təlim bərgüqisi bolup təyinləngən» — «əllər» bolsa «yat əlliklər», «Yəhüdiy əməslər».

1:11 Ros. 9:15; 13:2; 22:21; Gal. 1:15; 2:8; Əf. 3:8; 1Tim. 2:7.

1:12 «... həmdə Uning manga tapxuroqan amanitini xu künqiqə saklıyalaydıəanlikiqə qadir ikənlikigə ixəndürüldüm» — «manga tapxuruloqan amanət» bizningqə Huda Pawluska jəməətnı dəp tapxuroqan nuroqunloqan qımmətlik wəhiylərnı kərsitidu. «Qoxumqə səz»imizni kəring.

«Timotiyoga «2»»

¹³ Məndin angliqan saqlam təlim səzlidirining nəmunilik bir üzündisini saqlap, Məsih Əysada bolqan muhəbbət wə etiqad bilən qing tutqin; ¹⁴ bizdə makanlaxqan Mukəddəs Rohqa tayinip sanga tapxuruloqan xu güzəl amanətni sakla.

¹⁵ Sən bilginingdək, Asiya əlksidiki etiqadqilarning həmmisi degüdək məndin yüz əridi. Ularining arisida Figelus wə Hermogenesmu bar. ¹⁶ Rəb Onesiforning ailisidikilirigə rəhim-xəpkət kərsətkəy. Qünki u mening məhbus bolqanliqimdin heq nomus kılmay kəp kətim meni yoklap səyündürdi. ¹⁷ U Rim xəhirigə kəlgində meni tapquqə kəp izdəp awarə boluptu. ¹⁸ Rəb xu künidə uni Əzidin rəhim-xəpkətkə muyəssər kıloqay; uning Əfəsus xəhiridə manga kərsətkən hizmətlirining qanqilik ikənlikini obdan bilisen.

Muxəkkətkə qarımay Rəbning hizmitidə bolux

2 ¹ Xunga əy oşlum, sən Məsih Əysada bolqan mehir-xəpkətkə tayinip küqlük bol; ² wə sən kəp guwahqılar aldida məndin angliqanliringni həm ixənqlik həmdə baxqılarınımı təlim berələydioqan adəmlərgə amanət kıloqin. ³ Əysa Məsihning yaxxi jəngqisi bolux süpitidə, harliq-muxəkkətni öz həssəng boyiqə ortak tartqin. ⁴ Jəngqi bolqan kixi özini əskərlikkə tizimlioqan sərdarini razi kılix üqün adəttiki turmux ixlirini əzigə hələk kıliwalmasliqı kerək. ⁵ Musabıqigə katnaxqan tənəhəriktəqimu musabıqə kaidilirigə riayə kılmisa, oşlibə tajiyoq erixəlməydu. ⁶ Əjir singdürgən dehqan həsulidin birinqi bolup bəhriman boluxi tegixliktur. ⁷ Bu səzlimir üstidə yaxxi oyla, xuning bilən Rəb sanga həmmə ixta yorutidu.

– «Xu kün» — Əysa dunyaoqa qaytidioqan künni kərsitidu. Pawlusning kəzqarixida pəkət birlə kün muhımdur, u daim u künni nəzərdə tutup uni «xu kün» dəydu.

– Uxbu ayətning ahirki jümlisini «həmdə mening Hudaoya amanət kıloqanlirimni Rəbbimiz qayta kəlgən küngiqə («xu küngiqə») qoqum qoşdaydioqanliqioqa ixinimən» dəp qüxinixkimu bolidu.

1:13 2Tim. 3:14.

1:14 «bizdə makanlaxqan Mukəddəs Rohqa tayinip sanga tapxuruloqan xu güzəl amanətni sakla» — yukirida 12-ayəttiki izahəttə eytkinimizdək, «sanga tapxuruloqan güzəl amanət» Mukəddəs Roh jamaətkə yətküzməkqi bolqan, Huda Əzining nijatliq pilani wə jamaət toqrulux wəhıyı kılınoqan nuroqunlioqan kımmətlik həkikətlərnı kərsitidu.

1:15 «Asiya əlksidiki etiqadqilarning həmmisi degüdək məndin yüz əridi» — bu yərdiki «Asiya əlksisi» həzirki Türkiyaning oşربیي qismini kərsitidu. «Asiya əlksidiki etiqadqılar» xu yərdə turuwatqan etiqadqılarnı kərsitidu; bəzi alimlar bu səzni pəkət Rim xəhiridə turoqan, əslidə zindanda yatqan Pawluska mədət berimiz dəp wadə bərgən Asiya əlksididin kəlgən bəzi kərindaxlarnı kərsitidu, dəp qaraydu. Grek tilida «Asiya əlksidə («əlksidin» əməs) bolqanlarning həmmisi məndin yüz əridi» deyiləqə, biz undək qarımaymız.

– Bu muhım wəqə toqrulux «qoxumqə səz»imizni kərting.

1:15 Ros. 19:10.

1:16 «u mening məhbus bolqanliqimdin heq nomus kılmay kəp kətim meni yoklap səyündürdi» — «məhbus bolqanliqimdin» grek tilida «mening zənjir-kixənlimdin...» dəgən səzlər bilən ipadilidü.

1:16 2Tim. 4:19.

1:18 «Rəb xu künidə uni Əzidin rəhim-xəpkətkə muyəssər kıloqay» — «xu küni» Əysa dunyaoqa qaytidioqan künni kərsitidu. 12-ayəttiki izahəttə kərting.

2:2 «... sən kəp guwahqılar aldida məndin angliqanliringni həm ixənqlik həmdə baxqılarınımı təlim berələydioqan adəmlərgə amanət kıloqin» — nemixkə Pawlus «kəp guwahqılar aldida məndin angliqanliring» dəydu? Bu «guwahqılar»ning nemə əhmiyiti bar? Oyliximizqə: (1) gərqə etiqadta kəp «qongkur sirlər» bolsimu, bu sirlarning həmmisi toqrulux İnildin enik kərgili bolidu; həkikiy etiqadta heqkəndək «məhpiy təlim»lər wə «az sandiki alahidə adəmlərgə wəhıyı kılınoqan» təlimlər yoktur; (2) muxu etiqadqi guwahqılar Pawlus wə baxkə rosullarning təlimlirining birhil ikənlikigə ispat berəlytti.

2:2 Tit. 1:5.

2:3 «Əysa Məsihning yaxxi jəngqisi bolux süpitidə, harliq-muxəkkətni öz həssəng boyiqə ortak tartqin» — (1:8də eytiləndək) «öz həssəng boyiqə tartqin» — grek tilida «öz həssəng boyiqə birgə tartqin». Demək, hər dəwrdə etiqadqılar tartixkə tegixlik harliq-muxəkkət bar; Timotiyning Pawlus (wə baxkə etiqadqılar) bilən birgə məlum dərijidə harliq-muxəkkət tartixioqa toqra kelidu.

2:4 1Kor. 9:25.

2:5 «Musabıqigə katnaxqan tənəhəriktəqimu musabıqə kaidilirigə riayə kılmisa, oşlibə tajiyoq erixəlməydu» — «musabıqə kaidiliri» — kəna zamanlarda bu «kaidilər» həm musabıqining özini wə musabıqigə bolqan təyyarlik-təربیيəxlərnımı baxquratti.

2:6 1Kor. 9:10.

«Timotiyoqa «2» »

⁸ Sən Dawutning nəslı bolojan, olümdin tirilgən Əysa Məsihni mən yatküzüwatkan hux həwər boyıqə esingdə qing tut..⁹ Bu hux həwərni dəp kəp harlik-muxəkəkət qekip, hətta jinayətqi hesablinip kixənlinip yatimən. Həlbuki, Hudaninğ söz-kalami heq kixənlenməydu!..¹⁰ Əmdi mən dəl xu səwəbtin, Huda tallioqan bəndilərinğ Məsih Əysada bolojan nıjatka mənggülik xan-xərəp bilən erixixi üqün həmmə ixka bərdaxlik berimən.

¹¹ Təwəndiki bu səzlər ixənqlıktur: —

«Uning bilən billə əlgənıknəmiz,
Uning bilən həyatta billə yaxaymız..»

¹² Kıyinqilikləroqə bərdaxlik bərsək,
Uning bilən billə həküm sürimiz.
Biz uningdin tansak,
Umu bizdin tanıdu..

¹³ Biz Uningoqə sadakətsizlik kılsakmu, U yənıla sadakətlıktur;
Qünki U Əzidin heq tanalmaydu»..

Hudani hursən kılidioqan hizmətkar

¹⁴ Bu ixlarnı dawamlıq kərındaxlarning səmıgə selip, ularnı Rəb aldida bımənə səzlər üstidə tax-tartix kılmaslıknı əstaydıllıq bilən agahlandıroqın. Bundak talax-tartixlarning heqkəndək paydisi bolmayla qalmay, bəlki angliouqılarnı nabut kılidu. ¹⁵ Usta tikimqi rəhtni toopra piqkəndək həkəkət səzini durus qüxəndürüp, özünğni Huda aldida təstiklanıqudək, yərgə qarap qalmaydıoqan məhir bir hizmətkar kılip kərsitixkə intilip kəngül kəyoqın; ¹⁶ ləkin iplas, kuruk gəplərdin neri tur. Qünki bundak gəplərnı kıloquqılər bəribir təhimu ihlassizlikkə qəmüp ketidu..¹⁷ Muxundaklarning gəpliri huddi mərəzdək tezla yamrap ketidu. Himeneyus wə Filetoslar mana xundaklarning iqidiki ikkisidur; ¹⁸ ular həkəkəttin qətnəp, əlgənlərinğ tirilixi dəgən bu ix allıqəqan yüz bərip boldi, dəydu, xundakla bəzilərinğ etikadinı oqlutidu..

¹⁹ Həlbuki, Hudaninğ məzmüt uli qing turmaqta. Uning üstigə məhür bilən: «Rəb Əzigə təwə bolojanlarnı tonuydu» wə «Rəbning mubərək namini ləwzigə alıdıoqanlarning həmmisi rəzilliktin

2:8 «Dawutning nəslı bolojan, olümdin tirilgən Əysa Məsih» — «Dawut» bolsa Dawut padıxah-pəyoqəmbər, əlwəttə. «sən Dawutning nəslı bolojan, olümdin tirilgən Əysa Məsihni mən yatküzüwatkan hux həwər boyıqə esingdə qing tut» — bu muhim ayət toopırluk «koxumqə səz»imizni kərtinğ.

2:9 Əf. 3:1,13; 4:1; Fil. 1:7; Kol. 1:24; 4:3,18; 2Tim. 1:8.

2:11 «Uning bilən billə əlgənıknəmiz, Uning bilən həyatta billə yaxaymız...» — «Uning bilən» dəgənlik Məsih bilən, əlwəttə.

2:11 Rim. 6:8.

2:12 Mat. 10:33; Mar. 8:38; Lükə 9:26; 12:9; Rim. 8:17; 2Kor. 4:10; Fil. 3:10; 1Pet. 4:13.

2:13 «Biz Uningoqə sadakətsizlik kılsakmu, U yənıla sadakətlıktur; qünki U Əzidin heq tanalmaydu» — «qünki U Əzidin heq tanalmaydu» yaki «qünki U qokum Əzining səzidə turmay qalmaydu». Bu muhim səz toopırluk «koxumqə səz»imizni kərtinğ.

2:13 Qəl. 23:19; Rim. 3:3; 9:6.

2:16 «bundak gəplərnı kıloquqılər bəribir təhimu ihlassizlikkə qəmüp ketidu» — «bundak (kixilər)... təhimu ihlassizlikkə qəmüp ketidu» grek tilidə «bundak (kixilər)... təhimu ihlassizlikkə aloqə basturidu» dəgən kinayilik, həjwiylə səzlər bilən ipadilınidu.

2:16 1Tim. 1:4; 4:7; 6:20; Tit. 1:14; 3:9.

2:17 «muxundaklarning gəpliri huddi mərəzdək tezla yamrap ketidu» — «yamrap ketidu» grek tilidə «ot-qəplərnı yəp ketidu» dəp ipadilınidu. Rosul Pawlus xu səzi bilən: Bularning gəpliri «Hudaninğ kıyliri» bolojan etikədiqlər istimal kılıxi kərək bolojan «ozuk»ni, yəni «saqlam təlim»ni yokkə qikiridu, dəp puritidu.

2:18 «ular həkəkəttin qətnəp...» — grek tilidə: «ular həkəkətnı nıxan kılmay (qətnəp ketip)...». «əlgənlərinğ tirilixi dəgən bu ix allıqəqan yüz bərip boldi» — bu bid'ət təlimning mənisi bəlkim təwəndiki ikki hil hata qaraxning biri boluxi kərək: — (1) «adəmlər Əysa Məsihkə etikəd kıloqanda, Uning Rohi allıqəqan Əysa Məsih bilən billə əlup tirilidu (bu gəp muxu yərgiqə həkəkət, əlwəttə). Əmdi tirilix pəkət xu rohiylə həhəttə bolup, kəlgüsidə tən həhəttə bolmaydu», yaki: (2) «biz Əysa Məsihğə ixəngənlərdə suqə wə Rohkə qəmüldürülgəndin keyin bizning «tirilgən tən»imiz bar bolidu. Xunga hazırkı tenimiz kəsəl bolmaydu, heq əlməydu».

«Timotiyoga «2» »

kol üzsun» dəp möhürləngəndur...²⁰ Bay-bayaxat adəmninğ öyidə pəkət altun wə kümüx qaça-kuqılarla əməs, yaojaq, sapal qaqırlarmu bolidu. Qaça-kuqılarning bəziliri ətiwarlinidu, bəziliri pəs kərülıdu.²¹ Əgər bir kixi özini undaklarınğ kiridin tazılap haliy kılsa, u muqəddəs kılinojan, hojayinimizoga yaraydıoan kaqidək, hərəkəndək güzəl ıxlaroga təyyar bolidu.

²² Xunglaşqa, yaxlıkninğ arzu-həwəsłiridin özünğni qaqurojin, pak kəlb bilən Rəbgə nida kılouqi bilən billə həkkanıylik, ixənq-etikađ, mehir-muhabbat wə tinq-hatirjəmlıknı koqılxip izdə.²³ Ləkin əhmikənə, bilimsizlıktın qıkkən talax-tartıxlaroga arilixixni rət kıl, qünki bundak ıxlarning jedəl teriydıoanlıknı bilisən.²⁴ Əmdilikdə Rəbning kuli jedəlləxməslikı, bəlki həmmə kixilərgə mulayim-məhriban, təlim berixkə mahır, səwr-təkətlik boluxı kərək;²⁵ xuning bilən öz-özigə kərxi boləoanlaroga u Huda bəlkim ularoga həkikətnı tonup yetixigə towa kıldıoan kəlbni berər dəp, məmin-mulayimlik bilən nəsihət kılın;²⁶ bundak boləoanda ular uykusini eqip, əzłirini öz muddiasioğa əməl kılıxkə tutkən kıləoan İblisning tuzikidin kutulalaydu.

Ahir zaman

3¹ Əmma xunimu bilginki, ahir zamanlarda eoır künlər bolidu...² U qaođdiki insanlar əzinila oylaydıoan, pulpərəs, mənmənqi, həkawur, kupurluk kıldıoan, ata-anisining səzini tingximaydıoan, tuzkor, iplas,³ kəyümsiz, kəqürümsiz, təhməthor, əzini tutalmaydıoan, wəhxiy, həyr-sahawətlikkə dükən,⁴ satkən, təlwə, xəhrətpərəs, huzur-hələwətnı Hudadin yaxhi kəridioan,⁵ sirtki kiyapəttə ihlasmən boluwelip, əməliyəttə ihlasmənlikning kudritini inkar kıldıoan bolidu. Bundaklarınğ yırək tur...⁶ Qünki ularning arisidiki bəzilər əymu-əy sokunup kirip, gunahlar bilən besioan, hərhil xəhwət-həwəsłərninğ kuli bolup kəloan nadan ayallarnı azdurup özigə əsir kılıdu...⁷ Bundak ayallar daim təlim alsimu, hərgiz həkikətnı tonup yetəlməydu.⁸ Əmdi Yannis bilən Yambris Musa pəyojəmbərgə kəndək kərxi qıkkən bolsa, bu azduroquqırlarmu həkikətkə xundək kərxi qıkıdu. Ular zəhin-kəngülliri qirigən, etikađ həhəttə

2:19 «Həlbuki, Hudaning məzmüt uli qing turmakta. Uning üstigə möhür bilən: «Rəb Özigə təwə boləoanların tonuydu» wə «Rəbning mubərək namini ləwzigə alıdıoanlarınğ həmmisi rəziliktin kol üzsun» dəp möhürləngəndur» — bu muhim ayət toqruluk «koxumqə səz»imizni kərünğ.

2:19 Qəl. 16:5; Yh. 10:14.

2:20 Rim. 9:21.

2:21 «Əgər bir kixi özini undaklarınğ kiridin tazılap haliy kılsa, u muqəddəs kılinojan, hojayinimizoga yaraydıoan kaqidək, hərəkəndək güzəl ıxlaroga təyyar bolidu» — «hojayinimiz»: — İğimiz, əlwəttə. Bu muhim ayət toqruluk «koxumqə səz»imizni kərünğ.

2:22 1Tim. 6:11.

2:23 1Tim. 1:4; 6:4; Tit. 3:9.

2:24 1Tim. 3:2.

2:25 «...xuning bilən öz-özigə kərxi boləoanlaroga u Huda bəlkim ularoga həkikətnı tonup yetixigə towa kıldıoan kəlbni berər dəp, məmin-mulayimlik bilən nəsihət kılın» — «öz-özigə kərxi boləoanlaroga» dəgən ibarə okurmənlərgə oqlitə tuyulojini bilən, grek tilida xundək ipadilınidu. Demək, həkikətnı jakarlıoqujoğa kərxi qıkısa, əməliyəttə u Huda özigə kılmaqı boləoan yaxhiłiktin məhrum bolup, öz-özigə kərxi qıkıkan bolidu. «Pənd.» 8:36 kərünğ.

2:25 Pənd. 8:36; 9:12; 11:17; Gal. 6:1.

2:26 «bundak boləoanda ular uykusini eqip, əzłirini öz muddiasioğa əməl kılıxkə tutkən kıləoan İblisning tuzikidin kutulalaydu» — baxkə birhil tərijimisi: «bundak boləoanda ular uykusini eqip, əzłirini tutkən kıləoan İblisning tuzikidin (Hudaning) iradisigə əməl kılıxkə kutulalaydu».

3:1 «Əmma xunimu bilginki, ahir zamanlarda eoır künlər bolidu» — «eoır künlər» grek tilida yənə «həterlik künlər»nimu bildüridu.

3:1 1Tim. 4:1; 2Pet. 2:3; Yəh. 18.

3:5 «...sirtki kiyapəttə ihlasmən boluwelip, əməliyəttə ihlasmənlikning kudritini inkar kıldıoan bolidu. Bundaklarınğ yırək tur» — 1-5-ayətlər toqruluk «koxumqə səz»imizdə kışkığə tohtilimiz.

3:5 Mat. 18:17; Rim. 16:17; 2Tes. 3:6; Tit. 3:10; 2Yuhə. 10.

3:6 «hərhil xəhwət-həwəsłərninğ kuli bolup kəloan nadan ayallar...» — yaki «hərhil xəhwət-həwəsłərninğ kuli bolup kəloan əjiz ayallar...».

3:6 Mat. 23:14; Tit. 1:11.

«Timotiyoga «2» »

daxkal dəp ispatlanqan kixilərdur..⁹ Lekin əmdi ular bu yolda aloqa ilqiriliyəlməydu; qünki Yannis bilən Yambrisning hamakətliki oquq kərüngəndək, bularningmu həmmigə kərünidu.

Pawlusning wəsiyətliri; egəngənlingdə dawamlik mangojin

¹⁰⁻¹¹ Lekin sən bolsang mening təlimim, yürux-turuxum, məksət-iradilirim, ixənq-etikadim, səwr-təkitim, mehır-muhəbbitim, qidamlikim, mən uqriqan ziyankəxliklər wə azab-okubətlərgə, jümlidin Antakya, Koniya wə Listra xəhərliridə yüz bərgənlərgə tolimu kəngül bəlüp kəlding, xundakla mən bərdaxlik bərgən xunqə ziyankəxliklərdin toluk həwiring bar; Rəb ularning həmmisidin meni kütquzdi..¹² Dərwəkə, Məsih Əysada iħlasmən həyat kəqürüxkə iradə tikligənləring həmmisi ziyankəxlikkə uqraydu..¹³ Lekin rəzil adəmlər wə ezitku-kazzaplar bəribir baxkılarnimu aldap, əzimu aldinip, baroqanseri əsəbiylididu..¹⁴ Lekin sən bolsang, egəngən wə toluk ixəndürülgən həkikətlərdə qing tur; qünki bularni kimdin egəngənlikingni bilisən..¹⁵ Həmdə balilik qaoqliringdin tartipla mukəddəs yazmilarni bilip kəlding; bularning sanga Məsih Əysaoqa baqlanqan etiqad arkilik bolqan nijat toqruluk seni dana kılalaydioanlikini bilisən..¹⁶ Pütkül mukəddəs yazmilarning həmmisi Hudaning Rohining yolyoruk-ilħami bilən yeziloqan bolup, u təlim berix, tənbiħ berix, hataliklarni tüzitix wə kixilərnı həkkanıyət yolioqa baxlaxka paydiliktur..¹⁷ Bular arkilik Hudaning adimi toluk korallinip, barlik yahxi əməllərnı kılıxka təyyar bolalaydu.

4¹ Mən Huda həmdə tiriklər bilən əlüklərnı sorak kılıxka təyyar turidioqan Məsih Əysaning aldidə, xundakla Uning kayta ayan boluxı wə Uning Əz padixahlıqı bilən sanga xundak agah kılıp tapılaymənkı, ² Hudaning sız-kalamını jakarla; wəqıt-pursət yar bərsun-bərmisun, uningə jiddiy kəra. Toluk səwr-təqət wə təlim-əkıdə bilən nəsiħət kıləqın, tənbiħ bərgin, rıqəbtəndürgin..³ Qünki xundak bir zaman keliduki, insanlar saqlam təlimni anglaxka qıdımay, bəlki kulaklırioqa hux yəkıdioqan səzlərnı anglax üqün ətrəpioqa əz xəhwət-həwəslirigə uyoqun təlim bərgüqilərnı toplaydu..⁴ Ular həkikətkə kulak salmay, əpsanilərnı tingxaxka burmilinip ketidu..⁵ Lekin sən hərəkəndək əħwəldə oyoqak tur, harlik-muxəkqətlərgə bərdaxlik bər, hux həwərqıning wəzıpsını orunda, tapxuruloqan hizmitingni hər tərəptin toluk ada

3:8 «Əmdi Yannis bilən Yambris Musa pəyojəmbərgə kəndək karxi qıkqan bolsa, bu əzduruqılarmu həkikətkə xundək karxi qıkıdu» — «Mis.» 7:11, 22, 8:7, 18ni kərüng. İsaıllar Misirdin qıkıxtin burun, Misir padixahıning səhırgərləri Musa pəyojəmbərgə karxi turoqan. Ularınq isımlırı (Yannis bilən Yambris) Təwrəttə deyılən əməs, bəlki Yəhudıylarınq baxka tarıhiy kitablıridə tēpılıdu.

3:8 Mis. 7:11.

3:10-11 «jümlidin Antakya, Koniya wə Listra xəhərliridə yüz bərgənlərgə tolimu kəngül bəlüp kəlding...» — «Antakya, Koniya wə Listra xəhərliridə yüz bərgənlər» — bu bir-birigə yəkin üq yurttə boləqan wəkəlar toqruluk məlumətlar «Ros.» 13-14-bəttə tēpılıdu. Timotiy əzi Listralıq idi; Pawlus duq kəlgən bu ziyankəxliklər Timotiyning Məsihgə etiqad kılıxioqa təsir kıləqan boluxı mummın idi.

3:10-11 Zəb. 34:19; Ros. 13:50; 14:19; 2Kor. 1:10

3:12 Mat. 16:24; Lūka 24:26; Yh. 17:14; Ros. 14:22; 1Tes. 3:3.

3:14 «qünki bularnı kimdin egəngənlikingni bilisən» — bəzi kona kəqürmılərdə «kimlər» dəp deyılıdu. Lekin bizningqə «kim» dəp oqux toqra, qünki Pawlus bu ayətlərdə əzıning ülgə boləqanlıqı toqruluk kəp səzlaydu. Təwəndiki 15-ayəttə u baxka kixilər (Timotiyning qong ana wə anısı)ning təsirini tiləqa alidu.

3:16 «Pütkül mukəddəs yazmilarning həmmisi Hudaning Rohining yolyoruk-ilħami bilən yeziloqan bolup...» — grek tilidə «pütkül mukəddəs yazmilarning həmmisi» dēgən ibarə yazmılardiki hər bir sız-ayətatın Hudadın kəlgənlikini taktılaydu. — «Hudaning Rohining yolyoruk-ilħami bilən yeziloqan» grek tilidə «Huda nəpisi bilən kırıgüzüp yeziloqan» dēgən xəkidə ipadiliniđu. Grek tilidə həm ıbranıy tilidə «Roh» wə «nəpəs» bir səz.

3:16 2Pet. 1:21.

4:1 Rim. 1:9; 9:1; 2Kor. 1:23; 11:31; Gal. 1:20; Fil. 1:8; 1Tes. 2:5; 1Tim. 5:21; 6:13.

4:2 «Hudaning sız-kalamını jakarla; wəqıt-pursət yar bərsun-bərmisun, uningə jiddiy kəra» — «wəqıt-pursət yar bərsun-bərmisun» dēgənlikning mənisı, həklər Hudaning səzini qəbul kılsun kılmisun, ularəqa yaxsun yakmisun Hudaning adiminıng wəzıpsı haman əmal kılıp sız-kalamını ularəqa yətküzüxtin ibarət.

4:3 «... kulaklırioqa hux yəkıdioqan səzlərnı anglax üqün ətrəpioqa əz xəhwət-həwəslirigə uyoqun təlim bərgüqilərnı toplaydu» — «kulaklırioqa hux yəkıdioqan səzlərnı anglax üqün» grek tilidə «kulaklırı kıqıxkan bolup...» dēgən ibarə bilən ipadiliniđu. Bu ibarə: «ular hərdaım yengı nərsilərnı anglıəqaqka» dēgən baxka birhil qüxənqinimu beridu.

«Timotiyoga «2» »

kilojn. ⁶ Qünki özümga kəlsəm, jenim kurbanklikning «xarab hədiyyə»sidək təküliديوان waqti yetip kəldi, mening bu dunyadin ketix waqtimmu yekinlasti. ⁷ Güzəl kürəxni mən kiliپ boldum, yügürüx musabikisining mənzilini besip boldum, birdinbir etikadni qing saklap kəldim. ⁸ Həzir həkəkaniylikning şəlibə taji mən üqün saklinip turmaqta. Uni, həkəkaniy sorakqi bololan Rəb xu künidə manga, xundakla yaloquz mangila əməs, Uning kelip ayan boluxioqa təlpünüp turoqanlarning həmmisigə in'am kiliپ kiygüzidu. .

Hususiy tapxuruklar; ahirki sözlər

⁹ Imkaniyətning bariqə yenimoqa tezdin yetip kəl. ¹⁰ Qünki Demas bu həzirki dunyani tama kilolanliqi üqün meni taxlap Tesalonika xəhirigə kətti. Kriskis Galatiya əlkisigə, Titus Dalmatiya əlkisigə kətti. ¹¹ Yenimda yaloquz Luqa kaldi. Markusni özünq bilən birgə elip kəl, qünki u hizmətlirimdə manga kəp əşkatidu. ¹² Tikikusni bolsa Əfəsus xəhirigə əwətiwəttim. ¹³ Kelixingdə Troas xəhiridə Karpusning yenioqa kəldurup qoyolan yepinqam bilən kitablarni, bolupmu oram tərə yazmilarni billə aloqəq kəlgin. ¹⁴ Miskər İskəndər manga tola əskilik kildi. Rəb uningəqa kilmixlirioqa layiq yandurmay kəlmaydu. ¹⁵ Sən həm uningdin hoxyar bol; qünki u biz yatküzgən səzlimizgə kəttik karxilik kərsətti.

¹⁶ Tunji kətimlik sorakta mening aqliniximoqa yərdəm kilidiovən heqkim qikmidi, həmmisi meni taxlap kətti. Bu ix ularəqa həsəblanmioqay! ¹⁷ Lekin Rəb mening bilən billə turup, mən arkilik İnjl jakari toluk kilinip, bu yərdiki barlik yat əliklərdin bololanlarning anglixi üqün meni küqləndürdi; xuning bilən mən xirning əqzidin kutkuziwelindim. ¹⁸ Rəb meni barlik rəzil ixtin kutkuzup, ərxteki padixahliqioqa sak yatküzidu! Xan-xərəp Uningəqa əbədil'əbədgiqə mənəsup boləqay! Amin!

Ahirki salam

¹⁹ Priska bilən Akwilaəqa wə Onesiforning ailisidikilərgə məndin salam eyt. .

²⁰ Erastus Korint xəhiridə kaldi. Lekin Trofimus kəsəl bolup qəloqanliqtiin, uni Miletus xəhiridə kəldurup koydum.

²¹ Qix qüxüp kətküqə imkaniyətning bariqə bu yərgə kəlgin.

Yubulus, Pudis, Linos, Klawdiya wə barlik kərindaxlardin sanga salam. ²² Rəb Əysa Məsih rohiq bilən billə boləqay! Mehir-xəpkət silər bilən billə boləqay!

4:6 «jenim kurbanklikning «xarab hədiyyə»sidək təküliديوان waqit yetip kəldi» — Pawlus əzining həyatini Təwrat dəwridiki kurbankliklər üstigə təküliديوان «xarab hədiyyə»gə ohxitidu. Dikəkət kilixkə ərzyduki, uning yekin arida bolidiovən əlümini kurbanklikkə əməs, pəkət bir «xarab hədiyyə»gə ohxitidu, halas. Xübhəsisziki, uning mənisi «uluq kurbanklik» Əysa Məsihningkidur.

4:6 2Pet. 1:14.

4:7 «Güzəl kürəxni mən kiliپ boldum» — «kürəx» (kəttik elixix musabikisi, grek tilida «agon») degən səz toqruluk «Timotiyəqa (1)»diki (6:12 toqruluk) «qoxumqə səz»imizni kərünq.

4:8 «Uni, həkəkaniy sorakqi bololan Rəb xu künidə manga, xundakla yaloquz mangila əməs, Uning kelip ayan boluxioqa təlpünüp turoqanlarning həmmisigə in'am kiliپ kiygüzidu» — «xu küni» Rəbning kayta kelidiovən küni, əlwəttə.

4:8 1Kor. 9:25; 1Pet. 5:4.

4:10 Kol. 4:14; Flm. 24.

4:11 Ros. 15:37; Kol. 4:10,14; Flm. 24.

4:12 Ros. 20:4; Kol. 4:7.

4:13 «kelixingdə Troas xəhiridə Karpusning yenioqa kəldurup qoyolan yepinqam bilən kitablarni, bolupmu oram tərə yazmilarni billə aloqəq kəlgin» — bu ayət üstidə «qoxumqə səz»imizdə kişiqə tohtilimiz.

4:14 1Tim. 1:20.

4:16 «Tunji kətimlik sorakta mening aqliniximoqa yərdəm kilidiovən heqkim qikmidi, həmmisi meni taxlap kətti. Bu ix ularəqa həsəblanmioqay!» — bu ayət üstidə «qoxumqə səz»imizdə kişiqə tohtilimiz.

4:17 «xuning bilən mən xirning əqzidin kutkuziwelindim» — Pawlus Kəysər Neroning birinqi sorikidin kutuldi. «Qoxumqə səz»imizni kərünq.

4:19 «Priska bilən Akwilaəqa wə Onesiforning ailisidikilərgə məndin salam eyt» — «Priska» bolsa «Priskilla»ning kişkartilovən xəkli («Ros.» 18:2). Akwila wə Priskilla ər-ayal idi.

4:19 Ros. 18:2; Rim. 16:3.

4:22 «Rəb Əysa Məsih rohiq bilən billə boləqay!» — bəzi kona kəqürmilərdə pəkət «Rəb rohiq bilən billə boləqay!» deyilidu.

«Timotiyoga «2» »

Qoxumqə səz

(1:6)

«Xuning üçün mən xuni qaytidin sanga əslitimənki, kollirimni uqangoja qoyuxum bilən səndə boləjan, Huda sanga təkdīm kıləjan iltipatni qaytidin yalkunlitip jari kıləjan».

Bu ayət bilən «1Tim.» 4:14ni selixiturung: —

«Səndə boləjan, jamaitingning aksakalliri kollirini uqangoja qoyəanda, Hudaning wəhiyisi arkilik sanga ata kılinojan iltipatka bipəwalik kılma».

Bu alahidə rohıy iltipatning mahiyiti toqruluk (Pawlus biwasitə bizgə eytmioaqka) təpsiliy məlumatimiz yok; ləkin Pawlus aldi-kəyni ayətlərdə Məsihnı yürəklik jakarlaw kerəklikini tiləja aləjaqka, biz bu iltipatni hux həwəarning həkikətlikini təstiklaydiojan küqlük iltipat idi, dəp karaymiz. U angliəuqıləroja Məsihning xapaitini ispatlaw, kesəllərnı sakaytix, məjizə yaritix yaki alahidə wəhiy-bexarətlərnı yətküzüx iltipati bolsa kerək idi. Pawlusning əzidə undak iltipatlar daim pəyda boldi (məsilən, «Ros.» 13:8-12, 14:8-10, 19:11-12, 28:7-10ni kəring).

Əmdı Timotiy bu iltipatni «yalkunlitip jari kılax» üçün nemə kılax kerək? Iltipat Məsihning küq-kudritini ixənmişlərgə namayan kılidu, degən kıyasimiz toqra bolsa, undakta muxundak iltipatni yalkunlitip qəzoqax, xundakla dawamlıq lawulditixniki əng ixənqlik yol bolsa ətrapimizda yaxawatқан, Hudaning nijatioja yat boləjanlar üçün dualarda boluxtin ibarət. Uning üstidə biz Hudaning insaniyətkə aqrıtқан iğ-baqrilirini, xundakla barlıq insan balilirini kutkuzuxka intizarlırını ayan kıləjan mükəddəs yazmılar üstidə pat-pat oylinip əsləx aditimiz bolsa yənə bizdə boləjan iltipatlarnı «yalkunlitip jari kılax»ka zor türtkə bolidu.

Halakətkə ketiwatқанlar üçün dua kılax əzimizning barlıq uruk-tuqқан, dost-aqrinilirimiz bilən baxlinidu, əlwəttə, andin ətrapimizda yaxawatқанlar üçün bolidu. Həkiqiy dua-tilawət adəmlərnıng iğki həjətliri wə ümidsizliklırını wə Hudani tonumaydiojanlar yüzliniwatқан həlakətnıng kərkunqlukını bizgə yengidin eqip beridu; Hudaning muhəbbitidiki ot kəlbimizdə bar bolsa biz iman-ixənq bilən ularəja yərdəm kılaxka qəzəpimiz, xundakla bizdə kaysibir iltipatlar bar bolsa ularəja yərdəm yətküzüxka bu iltipatlarning qəzəpilişimu əjəblinərlik əməs.

(1:12)

«Mən xu səwəbtin həzirki bu harlıq-muxəkkətlərnı tartmaqtimən. Ləkin buningdin nomus kılmaymən; qünkü mən Kimgə etiğad kıləjanlıqımni bilimən həmdə Uning manta tapxurojan amanitini xu künigə saklıyalaydiojanlıqəja qadir ikənlikigə ixəndürüldüm».

Adəm əjəlgə kirginidə əzining həqkəndak ixlirini əməs, bəlki Hudaning jamaitining kələqiki toqruluk qəmə yəgən bolsa uningda Hudaning həyatining həkiqiy ikənlikigə enik ispat bolmay nemə bolidu? Yüqirida eytkinimizdək, uning «amanət»i tapxuruwəlojan kimmətlük wəhiylərnı kərsitidu. Xu wəhiylərnıng həmmisini jamaətkə toluk əzləxtürgüzüx uning qong nixani wə yüki bolup kəlgənidi («Əf.» 3:2-13). Ləkin jamaət səpsətlərnı izdəp ezip kətkən, yaki hətta Məsihning rosulidin yüz ərigan bolsa, bu həkikətlərgə nemə bolidu? Kəringimiz Pawlus əzining ətrapida pəyda boluwatқан wəpasizlikləroja karımay, bu amanətnıng jamaəttin

«Timotiyoga «2» »

kətməslikigə baqlıoqan ixənqini bizgə bildüridu (1:12) wə biz buningoqa minnətdarmiz. Xuningdək bizdimu xu ixənq barki, bügünki kündə İnjlilni oquojinimizda kəmtərlik bilən Mukəddəs Rohning wəhiylirini izdisək, amanəttiki həqiqətlər bizgimu eqilidu. Uningda əgəngən həqiqətlərnı əməliyi ixlətkinimizdə ətiraplıq tətbiqlaxqa təyyar boluximiz xərt, əlwəttə.

(1:15)

«Sən bilginədgək, Asiya əlkisidiki etikaqılarnıng həmmisi degüdək məndin yüz ərıdı. Ularıng arisida Figelus wə Hermogenesmu bar».

Pawlusning xundək eoqır kəngülsizlikni heq dad-dawrang salmay addiy bayan kıləlanlıkioqa bəlkim həyran qalıviz. Pawluska əzlırining rohiyi həyatıda kərz boləjan jamaətlər qandaqmı uningdin «yüz ərısun»? Uning muxu «yüz ərüx» deginı nemini kərsitidu?

Xu qaoqdiki imperator Nero imperiyəsıdiki pıkraların əzıgə «Huda süpitidə» səjdə kılixinı tələp kılattı; ularning həmmisini: «Nero Rəbdur» degüzməkqi idi. Əmma Pawlus bolsa həmma yərdə «Əysa Məsih Rəbdur» dəp jakarlaxta məxhər boldi. Xu səwəbtin u jinayətqi deyilip koloqa elinip, bəlkim «Dələtkə hainlik kıləuqi» dəp ərz kılinoqan boluxı mumkin. Uning koloqa elinixi uningəqa munasiwətlik barlık kixilərnı eoqır tənglikkə, «ıkkı parqə ot otturisi»əqa qüxürgən bolsa kerək. Bəlkim uningəqa yekın boləjanlarəqa uningdin munasiwətnı üzüx tələp kılınattı yaki ular pəkət məxhər «sesik hain» dəp hesablanəjan bir adəmdin nomus kılattı. Xuning bilən «Asiya əlkisidiki etikaqılarnıng həmmisi degüdək məndin yüz ərıdı». Bu inxing nətijsi bəlkim yənə, uningəqa qaplanəjan «Riməqa kərxi turoqan hain» degən ərzgə rəddiyə berip guwahlik berələydiəjan nuroqun kixilər hazır kərkunqtnin süküt kılmaқта idi.

Biz xuningəqa dikəkət kılıximiz kerəkki, Pawlus ularnı Rəbning Əzidin yüz ərıgən, deməydu; ləkin Hudaning hizmətkarlırioqa jiddiy mohtaj boləjan pəyttə ulardin ayrılmaq biz axu dəhxətlik imkaniyatning hətiridə bolimiz («Mat.» 25:31-44). Əlwəttə muxu waz kəqkənlərnıng sirtida turoqan bəzilər bar idi; 16-ayəttə kərsitilgən Onesifor ular arisida idi; Pawlus uning muhəbbiti wə keyümqanlıkını qongqur minnətdarlık bilən tiləqa alidu.

(2:8)

«Sən Dawutning nəslı boləjan, əlümdin tirilgən Əysa Məsihnı mən yətküzüwatqan hux həwər boyiqə esingdə qing tut».

Əysa Məsihnı kim untuyalisun? Ləkin biz yənə Hudaning kədimiy həlki Israil toəqruluk «ular Hudani utudi» dəp daim hatiriləngənlikini esimizdə tutuximizəqa toəqra kelidu. Əpsus, kündilik turmuximizni jiddiy orunlaxturuximizda, pılanlırimizda, həttə həqiqət üstidə boləjan ziyalıylarqə muzakirilirimizdə Məsihnıng Əzini utuxning həqiqiy həwpı bar. Əmma biz Pawlusning pəkət «Əysa Məsihnı esingdə qing tut» əməs, bəlkı «Əysa Məsihnı mən yətküzüwatqan hux həwər boyiqə esingdə qing tut» deginə kəngül belüximiz kerək. Demək, Hudaning hizmitidə ünümlük bolux üqün (Pawlus Timotiynı riəbətəndüriwatqandək) biz Məsihnıng xəhsining əzi üstidə qongqur oyliniximizəqa wəkit wə əjir singduriximiz kerək; yəni, *Uning Huda təyyarlıəjan həlki arklıq tuəquluxı, Uning həqiqiy insanning həm Hudaning oəqlilik salahiyiti, uning əlümi wə tirilixi, xuningdək asman-zemindiki təhtkə boləjan həküki üstidə (asmanəqa kətürilgüminin keyin rosullırioqa məlum kılinoqandək)*, oyliniximiz kerək. Mundaq oylinix bolsa biz uxhak-qüxxək ixləroqa esiliwelixtin, xundakla toəqra yənülüxtin ezixtin saklinip qalıviz.

«Timotiyoga «2» »

(2:13)

«Biz uningoga sadakətsizlik kilsakmu, u yənila sadakətluktur;
Çunki U Özidin heq tanalmaydu»

Bəlkim okurmənlərlərinin muxu yərdə mundaq bir soalni koyoyusi keliduki: Pawlus eytkən bu gepi Hudaning bir wədisimu yaki agahmu?

Əgər Pawlusning yukiriki bayani biz üçün agah bolsa, uning deməqki boləjini: «Rəb Özining pak-mukəddəslikidin tanalmaydu, sadakətsizlikimizgə jaza kilməy qalmaydu» degəndək bolidu. Əgər «ajiz bəndilər»gə ümid beridioqan bir bayan bolsa, mənis: «Uning Öz muhəbbətlik mahiyiti tüpəylidin, əzgərməs xapaiti tüpəylidin U bizgə sadakətmən boluxidin heq qikmaydu; sadakətsizlikimizgə qarimay bizni üzüksiz səyüp, Rohi arkilik Öz yenioqa kaytixkə jəlp kiliptartidu» degəndək bolidu.

Ixinimizki, keyinki kəzkarax toqridur; çunki «yengi əhdə»də Huda Özini bizgə kayta tartiwaləqusiz beoqixliqandur. Bu həqiqət «Rəbning ziyapiti»də kərinidu. Bu ziyapət yengi əhdigə ixarət bolup, uningda biz «Rəbning teni wə kəni»ni bildüridioqan nan wə xarabtin bəhrimən bolimiz. Biz xu nan (Uning teni)ni yegən wə xarab (Uning kəni)ni iqqəndin keyin birərsi bizdin bulardın ayriwetixi mumkinmu? Əməliyəttə u kət'iy mumkin əməs, çunki yegən wə iqqən minutilarla ular həzim kilinix bilən öz tenimizning jismani tenidin toluk bir kismi boləqan bolidu. Jismani ixarət kərsətkəndək, roh jəhəttə Məsih bilən bir kilinəqanlar hərgiz Uningdin ayrilixi mumkin əməs. Xunga U hərgiz bizni taxliwətməydu, çunki «U Özidin heq tanalmaydu».

Biz xuni bayqaymizki, Pawlus Hudaning sadakət-ixənqlik toqrisida aləhidə səzliginidə, agahlar bilən əməs, **daim rəqəbət-təsalli berix bilən bolidu** (bolupmu «Rim.» 3:3, 9:6, wə «1Kor.» 1:9, 10:13, «2Kor.» 1:18, «1Tes.» 5:24, «2Tes.» 3:3ni kəring).

(2:19)

«Həlbuki, Hudaning məzmut uli qing turmaqta. Uning üstigə məhür bilən: «Rəb Özigə təwə boləqanlarni tonuydu» wə «Rəbning mubarək namini ləwzigə alidəqanlarning həmmisi rəziliktin qol üzsun» dəp məhürləngəndur».

Hudaning jamaitidə malimanqilik pəyda boləqan waqitlarda bu wə keyinki üq ayəttə Hudaning həlki üçün intayin əməli nəsihətni kərimiz. Pawlus Timotiyoga birinqi hətni yazəqan waqittiki əhwal bilən uxu hətni yazəqan waqittiki əhwal pütünləy baxxiqə. Birinqi hətni yazəqinida jamaət heli tərtiplik bolup kəp əməli ixlarni, məsilən tul hotunlarəqə, yetim-yəsirlərgə rəsmiy yardım berixni orunlaxturoqili bolatti. Ləkin əslidə kərünüxtə Rəbgə təwə boləqanlardan bəzilərinin yürux-türüxləri hazır pütünləy Uningə təwə əməs boləqanlarningigə ohxax bolup kaldı. Əmdı undək əhwalda Hudaning həlki nemə kilixi kərek? Pawlusning jawabi intayin əməliydur. Huda jamaəttiki əməli həyatning danalix bilən dawamlixixi yolini ayan kilipt, «məhürləngən ikki üzündə» Öz ulining üstigə besiləqan. Məhürləngən ikki üzündə mundaq:

(1) «Rəb Özigə təwə boləqanlarni tonuydu».

Demək, Hudaqə təwə boləqanlarning kim ikənlikini wə kim əməslikini təkxürüx-sürüxtürüxkə heqkəndək waqit sərp kilməslikimiz kərek. Bu Rəbning Özining ixı.

«Timotiyoga «2» »

(2) «Rəbning mubarak namini ləwzigə alidoqanlarning həmmisi rəzillikdən qol üzsun»

Biz Hudağa kim həqiqətən təvə boluqanlıqini və kim təvə bolmioqanlıqini bilmisəkmü, Hudaning jamaiti süpitidə yioqiloqan bolsak, bu addiy həqiqətni qing tutuximiz zərür. Arimizdə özini Məsihgə təwəməni degini bilən gunahıqıdə oquq və dawamlıq turiweridoqanlar (demək, towa kilişkə heq tirixmay) bar bolsa, ulardin ayriliximiz kerək. Xundak boluqanda, kandaqla bolmisun etiqadsiz adəmlər aldida Məsih toqrulıq eniğ guwahlıq berix imkaniyiti kalidu. Undak əhwal astida Hudaning hizmətkarliri üqün təwəndiki ayəttiki təmsil nəsihətmü berilidu: —

(2:20-21)

«Bay-bayaxat adəmninğ öyidə pəkət altun və kümiş qaqa-kuqılarla əməs, yaqıq, sapal qaqırlarmu bolidu. Qaqa-kuqılarınğ bəziliri ətiwarlinidu, bəziliri pəs kərülidu. Əgər bir kixi özini undaqlarınğ kiridin tazilap haliy kilsa, u muqəddəs kilinoqan, hojayinimizoga yaraydioqan kaqidək, hərəkandək güzəl ixlaroga təyyar bolidu».

Hudaning həmmə ixlarni baxkuruxi həqiqətən uluq, xundakla insanlarning qüxinixliridin ziyadə artuq. Jamaətninğ iqidə qalaymıqanqılıq pəyda boluxkə yol qoyuqan bolsa, xu qalaymıqanqılıq yənıla Əz məqsətliri üqün bolidu; Uning həttə Pawlustin yüz ərığən «Figelus və Hermogenes» degən kixilərdə, yaki 19-ayəttə tiloqa elinoqan «rəzillikdən qol əzmigən»lərdimu əz məqsətliri bar. Həlbuki, Pawlus deginidək «Bay-bayaxat adəmninğ bir öyi»də hərhil məqsəttə ixlitilidoqan qaqa-kuqılar bolidu, «bəziliri ətiwarlinidu, bəziliri pəs kərülidu. Əgər bir kixi özini undaqlarınğ kiridin tazilap haliy kilsa, u muqəddəs kilinoqan, hojayinimizoga yaraydioqan kaqidək, hərəkandək güzəl ixlaroga təyyar bolidu». Əy hojayinining hərbiridə özining məqsiti bar; əmma heqkim özining altun jamini tərəf qaqisi yaki əhlət sanduqi bilən yekın qoymaydu. Hojayinoğa yaqidioqan, əz yenida ixlitidoqan qaqa boluxi üqün bu baxkə hil qaqlarınğ türlik buloqlaxliridin özini saqlixi kerək. Əzlrini «təlim bərgüqi»lər dəp atioqanlar kəptur. Əmdi ular Məsihninğ saqlam təlimidin baxkə təlimlərnə bərsə, undakta Hudaning adimi undaqlarınğ təlimininğ buloqluxidin özini saqlixi lazim. Hudani hursən kilməqci boluqan hizmətkar bundak sahta təlim bərgüqilərgə dost-aqinə qatarida yaki «hizmətdax»lar qatarida qarisa bolmaydu, xundakla ularni özining xəhsiy düxmini dəp qarisi mu bolmaydu, əlwəttə; xarəit yar bərsə u ularoga hata yoldin qikişkə nəsihət kili xi kerək (2:24-26).

(2:22)

«Xunglaxkə, yaxlıqninğ arzu-həwəsliridin əzüngni qaquroqin, pak kəlb bilən Rəbgə nida kiloquqi bilən billə həqkanıyılıq, ixənq-etiqad, mehir-muhəbbət və tinq-hatirjəmlikni qoqlixip izdə».

Hata yolda mənğıwatqanlardin ayrilix toqrulıq səzligəndin keyin rosul qaytidin Timotiyoga əzimizninğ toqra məqsiti əzimizni pak-muqəddəs tutux boluxi kerək, dəp əskərtidu; xuningdək ohxax məqsət-nixanda boluqanlarni izdəp tepip, mumkin bolsa əzara riqbətləndürüxkə və dua kilişkə ular bilən billə yioqilixkə toqra kelidu. Mana bu malımanqılıq waqitliridiki muqəddəs bəndilərninğ yolidur.

«Timotiyoga «2» »

(3:1-5)

«... sirtki қияпатта иһлаһмән болуwelip, әмәлиятта иһлаһмәнликning қудритini инkar қилidioqan болidu. Bundақlardin yiraқ tur».

«Иһлаһмәнликning қудрити» degән nemә?

Bu bәx ayәttә rosul ahirki zamanlardiki kixilәrning қандақ bolidioqanliқini tәswirlәydu. Ularning bu 1-5-ayәttә kәrsitilgән xәhsiyәtqi kilmixlirini «Rim.» 1:18-32da kәrsitilgәнliри bilән selixtursaq ularning anqә qong pәrki yoxtәk kәrünüdu, «Nemixқа Pawlus bu ixlar pәkәt ahirki zamanlarda pәyda болidu, dәydu?», dәp oyliximiz mumkin. Qong pәrki xubhәsizki, muxu yukiriki 5-ayәttә kәrünüdu: «sirtki қияпатта иһлаһмән болуwelip, әмәлиятта иһлаһмәнликning қудритini инkar қилidioqan болidu».

«Rim.» 1:18-32da Adәм'atimiz gunahқа petip kәtkәndin keyin, nijatning hux hәwiri kәlgüqә bolоqan ariliқtiki insannarning kilmixliri tәswirlinidu. Әmma yukiriki 1-5-ayәtlәrdә tәswirlәngән karangoqulux bolsa insannar Inјil nuridin bәhrimән bolup, nijat sowoқitini anglioqan bolsimu, uni rәt қiloqandin keyinki hәlәt tәswirlinidu. U ahirki soraqқа tartilix aldida «nurni rәt қiloqan karangoqulux» болidu. Insannar «Rim.» 18:1-32dә tiloqә elinoqan barliқ ixlarni қiliwatidu, әmma ularning bu rәzilliklirining hәmmisi «иһлаһмәнликning қияpiti»ning niқabi astida болidu.

(4:5-6)

«Lekin sән hәrkәndәk әhwalda oyoqәk tur, harliқ-muxәkқәtlәrgә bәrdaxliқ bәр, hux hәwәrqining wәzipisini orunda, tapxuruloqan hizmitingni hәр tәrәptin toluқ ada қiloqin».

Yukirida eytkinimizdәk, Timotiy (baxқа hizmatlirigә qoxup) «hux hәwәrqi» boluxқа alahidә rohiy iltipatlar bilән alahidә қorallanoqanidi. Timotiyning mijәzi yuwax, jimioqur bolоqәqә, muxu ix diқkitimizni tartidu. Xuni bayқaymizki, Hudaning adәmni mәlum wәzipigә qaqirixi kәp waқitlarda insannarning oylioqinidәk bolmaydu, uning қorallanduruxliri insannarning tәbiy talantliridin kәp axidu.

(4:14)

«Kelixingdә Troas xәhridә Karpusning yenioqә қaldurup qoyoqan yepinqam bilән kitablarni, bolupmu oram tәrә yazmilarни билә aloqәk kәlgin».

Yukirida biz Pawlusning zindandiki sooqұta yetip yepinqioqә mohtaj bolоqanliқi üsitdә tohtalduқ. Lekin uning bu mohtajliқi uning bu hәlini qoқum obdan bilgән Rim xәhridiki kәrindaxlarning kәyüm-yardimining intayin az ikәnliқini әks әttürüp adәmni қayоurtidu.

Biz bu ayәttin yәнә kәrimizki, Pawlus gәrқә ölümining yeqinlixip қaloqanliқini bilgini bilән uni bikar күtүxkә tән bәrmәydu. Kүqining bariqә u қaloqan barliқ waқitini paydilik ixlarоqә salmaqqi idi.

Bu «kitablar, bolupmu oram tәrә yazmilar» degini nemә? Buning toqırulux bәzi orunluқ қiyaslarni angliduқ. «oram tәrә yazmilar» bolsa өз xәhsiy doklatlirini, јүmlidin uning «Rim grazdanliқ kinixkisi»ni өз iқigә aloqan boluxi mumkin. Ularning iқidimu özining hatiriliri bolоqan boluximu mumkin. Pawlus өzi әsli «pәrisiy mәzhәp»tiki bir «rabbi» (tәlim bәrgüqi) bolоqәqә, qoқum 18 yaxқа kixixin burun pütin Tәwrat-Zәburni yadlap boluxi kәrәk idi, xunga bu «yazmilar» Tәwrat-Zәburni өз iқigә almiоqan, qünki uningоqә kәrәk әmәs, dәp қaraymiz. Yәнә ikki orunluқ қiyas bar: —

«Timotiyoga «2» »

(1) Mumkinlik barki, u Təvrat-Zəburning grek tilidiki təjmisini ixliməktə idi.

(2) Xu qaqda birnəqqə guwahqilar kərgənliri boyiqə Rəb Əysaning təjmiəhalini təyyarlawatatti, əz həmrəhi Luqa ular arisida idi. Pawlus bu təjmiəhalni kərdi wə ularni kəqürüwaldi.

Biz xuni yənə kərsitimizki, gərqə rosul Pawlus Hudadin kəlgən xunqə kəp wəhiylərnə kərgən bolsimu, u tehi əginiwatatti. Xunga uning muxu yərdiki səzliri «Kitablar bizgə kərək əməs, həq yazmilarni okumay, pəkət dua kəlip Muxəddəs Rohning wəhiylirini kütimiz» dəp ham hiyal kəlojan bəzilərgə küqlük tənbiə beridu.

(4:16)

«Tunji kətimlik sorakta mening aklinximoəa yərdəm kəlidiojan həqkim qikmidi, həmmisi meni taxlap kətti. Bu ix ularəa həsablənmioəay!»

Pawlusning Rəbbimiz Əysaning izlirini xunqə yekin bəskənləki əjəblinərlə ixtur. Rəbbimiz Əysa əqir sinək wə sorakka tartiləx wakti-saiti kəlgəndə uning barlik dostliri wə muhlisliri əzidin tənəp kətkənidi; Pawlusning kəp dostliri wə kərinədxlirimu ohxax ix kəlojanidi; Pawlus Rəbgə ohxax: **«Bu ix ularəa həsablənmioəay!»** dəp dua kəlidu. Pütün Rim xəhridə həqkəndək kərinədx, aka-uka, aqa-singilning Pawlusni kəllioəudək bir əqiz səz eytəxkə otturioəa qikmasləki adəmnə səgitiəiojan ixtur; qünki pütün imperiyədiki grazədanlar üqün Pawlustin artuək yaxxilik kəlojan kixi bolmisa kərək. Rim imperiyəsining xundək esil grazədan üstidin əlüm jazasi qikərojanləki əzining zəwalləkkə yüz tutuwatənləkinə ispatlidi.

(4:17)

«Ləkin Rəb mening bilən billə turup, mən arkilək İnjl jakari toluək kəlinəp, bu yərdiki barlik yat əlliklərdin boləjanlarning angləxi üqün meni küqləndürdi; xuning bilən mən xirning əqzidin kutəziwəlindim».

Pawlusning Kəysər Nero (u ədəplə bilən xu diwini pəkət «xir» dəp atidi) aldidə həzir bolup guwahlək bərxə Rəb Əysa əslidə ottuz yil ilgiri Ananiyəsə uning toəruluək eytkən səzidə dəl bəxərat kəlinəjanidi: **«U namimni əllərnəng wə ularning padixəhlirining həm Isrəillarning aldidə ayan kəlix üqün Əzümə əlahidə talliojan bir əswəbtur»** («Ros.» 9:15) wə keyin Rəb Əysa Pawluska əlamət kərünəxtə: **«Sən mən üqün Rimdimu qokum guwahlək bərisən»** dəp eytkən («Ros.» 23:11). Biz ixənlək dəp kəriojan, kəp jəməətlər arisida səklənəp kəlgən bir tarix boyiqə miladiyə 68-yili rosul Pawlus Rim xəhəri sirtidiki «Ostiy Yol» boyida bəxi qəpəlip əltürəlgən (rosul Petrus uning bilən birlə wəktə krestlinəx bilən əltürəlgən). Xu qaqda imperator Nero barlik Məsiəhiy etikədqilarəa zor kəttik ziyənkəxlik yürgüzməktə idi. Əmma Rəb Əysaning undək mətəbtəlgə: **«Kəliq kətürənlər kəliq astidə hələk bolidu»** dəp əgəhləndurəjindək, pəkət bir yildin keyinla u kəstlinəp əltürəldi. `